

Pykäläinen ym.: Erilaisissa parisuhteissa elävien ihmisten oikeudellisen aseman järjestämisestä

Eduskunnan Herra Puhemies

Oikeusministeriön asettama perheoimikunta esitti keväällä 1992 jättämässään mietinnössä, että myös homo- ja lesboparien tulisi voida rekisteröidä parisuhteensa ja sitä kautta saavuttaa oikeudellisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti tasavertainen asema heteropareihin verrattuna.

Marraskuussa 1992 tamperelaiselle Radio Moreenille antamassaan puhelinhaastattelussa oikeusministeri Pokka ilmoitti kantanaan, että mikäli lainsäädännössä on sellaista käytäntöä, joka perusteettomasti erottelee erilaisissa parisuhteissa eläviä ihmisiä yhteiskunnallisen aseman, erilaisten tukimuotojen ja verotuksen suhteen, tulisi tällaiset käytännöt muuttaa. Samassa yhteydessä hän ilmoitti, ettei näe, mitä hyötyä parisuhteen rekisteröimisestä voisi olla, siitä huolimatta, että hän toimikunnan mietintöä vastaanottaessaan totesi toimikunnan osoittaneen, että avioliiton asemaa keskeisenä perhemuotona olisi tuettava.

Nykyinen lainsäädäntö erottaa avo- ja avioliittot (rekisteröidyt parisuhteet) selkeästi toisistaan. Avioliitossa elävien ihmisten asema on monissa kohdin huomattavasti heikompi kuin avioliitossa elävien. Kaikkein heikoin asema on

kuitenkin parisuhteessa elävillä homomiehillä ja lesboilla. Homot ja lesbot ovat parisuhteessa eläessään samassa määrin kuin heterotkin taloudellisesti ja sosiaalisesti riippuvaisia kumppaneistaan, ja heillä tulisi olla oikeus samanlaiseen oikeudelliseen asemaan ja taloudelliseen ja sosiaaliseen tukeen kuin heteropareilla.

Nykyinen lainsäädäntö on siis selkeästi eriarvoistava jaotellen ihmisiä heidän ihmissuhteidensa ja niiden muodon mukaan erilaisiin kategorioihin.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä tavalla ja millä aikataululla Hallitus aikoo selvittää ne lainkohdat, joissa esiintyy perusteluissa mainitun kaltaista eriarvoistavaa käytäntöä, ja

mitä Hallitus aikoo tehdä homomiesten ja lesbojen parisuhteiden oikeudellisen, taloudellisen ja sosiaalisen aseman tasavertaistamiseksi?

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Tuija Maaret Pykäläinen
Paavo Nikula

Outi Ojala
Heidi Hautala

Eila Rimmi
Ulla Anttila

Eduskunnan Herra Puhemiehelle

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa Te, Herra Puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Pykäläisen ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen n:o 678:

Millä tavalla ja millä aikataululla Hallitus aikoo selvittää ne lainkohdat, joissa esiintyy perusteluissa mainitun kaltaista eriarvoistavaa käytäntöä, ja

mitä Hallitus aikoo tehdä homomiesten ja lesbojen parisuhteiden oikeudellisen, taloudellisen ja sosiaalisen aseman tasavertaistamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Oikeusministeriön asettama perheteroimikunta selvitti mietinnössään, millä tavoin lainsäädännössä on suhtauduttu erilaisiin perhemuotoihin. Selvitys kattoi oikeusjärjestyksen eri osa-alueet, muun muassa yksityisoikeuden, sosiaalioikeuden ja vero-oikeuden. Mietintöön sisältyy ehdotuksia lainsäädännön muuttamiseksi tapauksissa, joissa perhetyyppien erilaisen sääntelyn on katsottu merkitsevän niiden perusteetonta eriarvoistavaa kohtelua. Mietinnöstä on pyydetty lausunnot, ja niistä laadittu tiivistelmä on toimitettu asianomaisille ministeriöille. Sen vuoksi ei tällä hetkellä ole aihetta kattavien lisäselvitysten tekemiseen.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1992

Homoseksuaalisilla pareilla on lähtökohtaisesti samanlainen tarve parisuhteen sääntelyyn ja oikeussuojaan kuin muillakin pareilla. Laki, joka antaa homoseksuaalisille pareille mahdollisuuden virallistaa suhteensa ja päästä siten parisuhteita koskevan lainsäädännön soveltamispiiriin, lisää eri perhemuotojen yhtäläistä kohtelua. Kysymys on kuitenkin perhelainsäädännön perusteita koskevasta muutoksesta, jonka tarpeellisuudesta on esitetty erilaisia mielipiteitä. Homoseksuaalienkaan keskuudessa asiaa ei ole tiettävästi pidetty ongelmattomana. Näistä syistä asiassa ei ole aiheellista kiirehtiä, vaan on jätettävä aikaa perusteelliselle kansalaiskeskustelulle. Jatkotoimenpiteitä, jotka tähtäisivät parisuhteen rekisteröintiä koskevan lainsäädännön aikaansaamiseen, ei tällä hetkellä ole vireillä.

Parisuhteissa esiintyviin oikeudellisiin ongelmiin voidaan tuoda apua myös käytännöllisluonteisella sääntelyllä, jossa seksuaalisuhteen olemassaolo ja sen laatu jäävät merkityksettömmiksi. Perheteroimikunta on ehdottanut sääntelyä, johon turvautuen yhteisen kotitalouden piiriin kuuluva varallisuus voitaisiin jakaa oikeudenmukaisesti yhteistalouden purkautuessa. Lain soveltamisen kannalta olisi merkityksetöntä, onko yhteinen kotitalous perustunut parisuhteeseen vai onko kysymys esimerkiksi sisarusten yhteistaloudesta. Tätä koskevan ehdotuksen valmistelu on vireillä oikeusministeriössä.

Oikeusministeri *Hannele Pokka*

Till Riksdagens Herr Talman

I det syfte 37 § 1 mom. riksdagsordningen anger har Ni, Herr Talman, till vederbörande medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsman Pykäläinen undertecknade spörsmål nr 678:

Hur och med vilken tidtabell ämnar Regeringen utreda i vilka lagrum det förekommer ojämbördig praxis av det slag som nämns i motiveringen och

vad ämnar Regeringen göra för att likställa den rättsliga, ekonomiska och sociala ställningen för homosexuella och lesbiska parförhållanden med heterosexuella?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

En familjekommission, tillsatt av justitieministeriet, utredde i sitt betänkande hur lagstiftningen förhåller sig till olika familjeformer. Utredningen täckte olika områden av rättssystemet, bl.a. privaträtt, socialrätt och skatterätt. I betänkandet ingår förslag till ändring av lagstiftningen i fall där olika reglering för olika typer av familjer har ansetts medföra att de ogrundat behandlas ojämbördigt. Utlåtanden har begärts över betänkandet och det sammandrag som har sammanställts av dem har tillställts de ministerier saken gällde. Därför finns det i detta skede ingen anledning att göra omfattande tilläggsutredningar.

Helsingfors den 30 december 1992

Homosexuella par har i princip samma behov av reglering av och rättsskydd för sina parförhållanden som andra par. En lag som gör det möjligt för homosexuella par att göra sitt parförhållande officiellt och därmed komma in under tillämpningsområdet för den lagstiftning som gäller parförhållanden ökar den enhetliga behandlingen av olika familjeformer. Det är dock fråga om en fundamental ändring av familjelagstiftningen och olika åsikter har framförts om hur behövlig en sådan ändring är. Inte heller bland de homosexuella har saken veterligen ansetts vara problemfri. Därför är det skäl att inte skynda, utan att ge tid för en grundlig medborgardebatt. Inga fortsatta åtgärder som siktar på att en lagstiftning om registrering av parförhållanden pågår för tillfället.

Beträffande de juridiska problem som förekommer i parförhållanden kan hjälp också hämtas i en reglering av praktisk natur, där förekomsten av ett sexuellt förhållande och dess beskaffenhet saknar betydelse. Familjekommissionen har lagt fram ett förslag till reglering med stöd av vilken förmögenhet som hör till ett gemensamt hushåll kan delas rättvist om det gemensamma hushållet splittras. För tillämpningen av lagen skall det sakna betydelse om det gemensamma hushållet har byggt på ett parförhållande, eller om det har varit fråga om t.ex. syskons gemensamma hushåll. Beredningen av detta förslag pågår vid justitieministeriet.

Justitieminister *Hannele Pokka*

